

**LIETUVOS APLINKOS
APSAUGOS SISTEMOS
DARBUOTOJŲ
PROFESINĖ SAJUNGA**

Nacionalinio pareigūnų profesinių
sajungų susivienijimo narė

Identifikavimo kodas 302623077;
V. Mykolaičio - Putino g. 5, Vilnius, LT-03106;
el.p. info@pareigunai.lt;
tinklapis www.pareigunai.lt, www.aplinkos-profsajunga.lt
tel. (8 5) 271 61 18, (8 671) 98974
faks. (8 5) 2123273
ats. sąskaita LT 04 5016 2000 1400 0646, **Pareigūnų
kredito unija**

Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui
Valentinui Mazuroniiui

2014-06-23 Nr. *63-79/19*
I 2014-06-20 Nr. (42-1)-D8-4699

A.Jakšto g. 4, LT-01105, Vilnius

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO

Lietuvos aplinkos apsaugos sistemos darbuotojų profesinė sąjunga (toliau – Profesinė sąjunga), susipažinusi su Aplinkos apsaugos ministerijos 2014 m. birželio 20 d. lydraščiu Nr. (42-1)-D8-4699 „Dėl teisės akto projekto“ pateiktais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl laiko, kada aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi būti pasirengęs vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, nustatymo, pranešimų, susijusių su aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimais, priėmimo, perdavimo ir reagavimo į juos tvarkos aprašo projektu (toliau – Įsakymo projektas) ir Laiko, kada aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi būti pasirengęs vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, nustatymo, pranešimų, susijusių su aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimais, priėmimo, perdavimo ir reagavimo į juos tvarkos aprašo projektu (toliau – Projektas), teikia savo pastabas bei siūlymus.

I. Įsakymo projekto 2 ir 3 straipsniuose nurodyta, kad pasirengę ne darbo metu vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę turės/galės būti Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos, regionų aplinkos apsaugos departamentų, Aplinkos apsaugos agentūros, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijai pavaldžių parkų, rezervatų direktorių ir Lietuvos geologijos tarnybos pareigūnai.

Atkreiptinas dėmesys, jog Valstybinė miškų tarnyba, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai pavaldūs parkai ir rezervatų direktorijos bei Lietuvos geologijos tarnyba valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdo siaurose, specifinėse srityse. Dėl to manome, jog šių tarnybų pareigūnai nėra pasirengę (neturi tam reikalingų žinių ir patirties) savarankiškai vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę kitose nei jų kompetencijos, nustatytos šių tarnybų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir jose dirbančių pareigūnų pareigybių aprašymuose, srityse. Be to, šiems pareigūnams nėra suteikti įgaliojimai veikti kitose srityse nei imperatyviai jiems priskirta įstatymais ir kitais teisės aktais. Šis aspektas gali nulemti minėtų tarnybų pareigūnų surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų pripažinimą neteisėtais ir panaikinimą teismuose.

Atsižvelgdami į nurodytus aspektus, manome, kad Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai pavaldžių parkų ir rezervatų direkcijų bei Lietuvos geologijos tarnybos pareigūnams neturėtų būti pavedama vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę kitose nei šioms tarnyboms tiesiogiai priskirtose srityse. Manome, kad šie pareigūnai galėtų vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę tik jų kuruojamos srities specifiniais klausimais (miškų, išteklių naudojimo, saugomose teritorijoje) ir taip pat galėtų būti papildomai pasitelkiami konfliktiniais, teisės pažeidimus įvykdžiusių asmenų pasipriešinimo ir pan. didesnių pajėgų reikalaujančiais atvejais. Dėl to siūlome atitinkamai pakeisti Įstatymo projekto 2 ir 3 straipsnius, juose aiškiai aptariant skirtingų tarnybų kompetencijas, ne darbo metu vykdančias valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę, ribas. Taip pat siūlytina atitinkamai papildyti Projekto 17.1 ir 18 punktus, juose numatant, jog valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę pavedama vykdyti tik toje aplinkos apsaugos srityje dirbantiems pareigūnams, t. y. šiuos pavedimus skirstyti ne tik pagal pareigūnų buvimo vietą, bet ir pagal kompetenciją.

II. Projekto 4 punkte nurodyta, jog aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnui (toliau – pareigūnas) už laiką, kai jis yra pasirengęs vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, mokama 10 proc. pareigūno algos dydžio kompensacija. Tačiau nėra aišku, už kokį laikotarpį ši kompensacija būtų mokama. Siūlytina Projekto 4 punkte nurodyti, jog ši kompensacija mokama už kiekvieną buvimo pasirengęs vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę atvejį (dieną). Taip pat manytina, jog, siekiant užtikrinti asmenų lygiateisiškumo principą bei pareigūnų teisę į teisingą apmokėjimą už atliktą darbą, maksimali kompensacijos suma turėtų būti mokama už maksimalią buvimo pasirengęs vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę trukmę (atsižvelgiant į šio rašto IV punkte išdėstytus Profesinės sąjungos siūlymus – už 8 valandas per dieną), o mažiau valandų buvusiems pasirengęs pareigūnams – proporcingai mažesnio procentinio pareigūno algos dydžio kompensacija.

III. Projekto 6 punkte siūloma numatyti, jog pareigūnai, norintys būti pasirengę vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ne darbo metu, savo prašyme turi numatyti transporto priemonę, kuria jie vykdys tarnybines pareigas ne darbo metu. Manome, jog ši nuostata tikslintina.

Atkreiptinas dėmesys, jog pareigūno aprūpinimas funkcijų vykdymui būtinomis priemonėmis yra įstaigos pareiga, kadangi tik konkreči įstaiga turi teisę disponuoti jai priklausančiomis tarnybinėmis transporto priemonėmis ir tik jai yra žinomas transporto priemonių užimtumas konkrečiu metu. Pareigūnas gali prašyti paskirti jam konkrečią transporto priemonę, tačiau jis neturi įgaliojimų spręsti, su kokia transporto priemone atitinkamu metu jis galės būti pasirengęs vykdyti funkcijas ne darbo metu. Be to, reikalavimas pareigūnui nurodyti transporto priemonę, su kuria jis vykdys funkcijas ne darbo metu, gali būti susijęs su praktinio įgyvendinimo problemomis, kadangi tuo pačiu metu vykdyti funkcijas tuo pačiu automobiliu gali pageidauti daugiau nei vienas pareigūnas. Manytina, jog operatyvines ir paprastesnis darbo organizavimo procesas būtų tuo atveju, jei transporto priemonės pareigūnams, parašiusiems prašymus dėl funkcijų vykdymo ne darbo metu, priskirtų įstaigos vadovas. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome pakeisti projekto 6 punktą ir projekto 1 priedo 5 punktą vienu iš alternatyvių būdų: 1) numatant, kad pareigūnas savo prašyme nurodo pageidaujamos

tarnybinės transporto priemonės markę, modelį ir valstybinį numerį; arba 2) apskritai atsisakant transporto priemonės nurodymo pareigūno teikiamame prašyme.

Taip pat siūlome numatyti, jog buvimo pasirengus vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę metu konkrečiam pareigūnui priskirtas tarnybinis automobilis laikomas šio pareigūno buvimo pasirengus vietoje.

IV. Pagal Projekto 6 punktą, pareigūnas savo prašyme turi nurodyti laiką ne darbo metu, kuriuo jis gali būti pasirengęs vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, vienam mėnesiui į priekį. O Projekto 1 priedo 6 punktas numato, kad pareigūnas savo prašyme turi nurodyti buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu datą bei šio pasirengimo trukmę ne mažiau kaip dviejų savaitių laikotarpiui. Manytina, jog šiuos du punktus būtina suderinti ir numatyti vienodą laikotarpį.

Taip pat manytina, jog tikslinga prašymų teikimo terminą apibrėžti konkrečia kalendorine data, kad pareigūnai žinotų, iki kada jie gali teikti savo prašymus ateinančiam laikotarpiui. Nusprendus grafikus sudarinėti mėnesiui bei siekiant sudaryti galimybes sudaryti ir patvirtinti grafikus Profesinės sąjungos siūlymų VI punkte numatytais terminais, manytina, jog pareigūnai savo prašymus dėl buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu ateinančiam mėnesiui turėtų pateikti ne vėliau nei iki einamojo mėnesio 10 dienos.

Pastebėtina, jog buvimas pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu savo esme yra panašiausias į budėjimą namuose. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (toliau – Darbo kodeksas) numato tam tikrus budėjimo trukmės ir periodiškumo apribojimus: budėti gali būti pavedama ne dažniau kaip kartą per savaitę (darbuotojo sutikimu), o budėjimo namuose trukmė negali viršyti 8 valandų per parą (DK 155 straipsnio 1 ir 2 dalys). Atkreiptinas dėmesys, jog net ir tuo atveju, kai pareigūnui buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus laikotarpiu nekyla būtinybė pradėti vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę, šis laikas negali būti traktuojamas kaip poilsio laikas, kadangi juo pareigūnas negali disponuoti savo nuožiūra – privalo būti pasiekiamas telefonu ir negali išvykti iš prašyme nurodytos buvimo pasirengus reaguoti vietos, o, prireikus, jis turi būti pasirengęs telefonu rinkti Projekto 13 punkte nurodytą informaciją apie įvykį. Todėl manytina, jog, siekiant užtikrinti pareigūnų teisę į poilsį, būtina numatyti buvimo pasirengus reaguoti į įvykius periodiškumo ir trukmės apribojimus, analogiškus DK 155 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytiems apribojimams. Taigi, siūlytina papildyti Projekto 6 punktą ir jame numatyti, jog pareigūnas negali būti skiriamas reaguoti į įvykius ne darbo metu dažniau kaip kartą per savaitę ir šio buvimo laikas negali viršyti 8 valandų per parą. Atitinkamai siūlytina papildyti Projekto 1 priedo 6 punktą.

Pažymėtina ir tai, jog kiekvienam darbuotojui turi būti užtikrinama ne trumpesnė kaip 11 valandų nepertraukiamo paros poilsio (tarp darbo dienų) trukmė (DK 160 straipsnio 1 dalis) ir ne trumpesnė nei 35 valandų trukmės savaitės nepertraukiamo poilsio (tarp darbo savaitių) trukmė (DK 161 straipsnio 5 dalis). Kaip minėta, buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu laikas nelaikytinas poilsio laiku. Todėl, pasibaigus šiam buvimo pasirengus laikui, privaloma užtikrinti ne trumpesnę kaip 11 valandų nepertraukiamą paros poilsio laiką ir ne trumpesnę kaip 35 valandų trukmės

savaitės poilsio laiką. Siekiant, kad visos įstaigos pareigūnų darbo ir poilsio laiką reguliuotų vienodai, manytina, jog šios nuostatos taip pat turi būti įtrauktos į Projektą.

V. Projekto 6 punkte kalbama tik apie pareigūnų valios išraišką dėl skyrimo būti pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu. Tačiau gali susidaryti situacijos, kai vienais laikotarpiais bus daug pageidaujančių pareigūnų, o kitais – jų apskritai nebus. Siekiant tinkamai užtikrinti valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės vykdymą pasibaigus pareigūnų darbo laikui bei užtikrinti pareigūnų teisėtus lūkesčius, kad jų prašyme nurodyta data nebus keičiama, siūlytina numatyti, jog įstaigų vadovai iki einamojo mėnesio 1 dienos parengia ir viešai paskelbia informaciją apie ateinantį mėnesį pasirengusių reaguoti į pranešimus apie įvykius ne darbo metu pareigūnų poreikį. Tuomet pareigūnai savo prašymus rengtų atsižvelgdami ne tik į savo galimybes, bet ir į realią būtinybę.

VI. Projekto 7 punkte numatyta, jog pareigūnų buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu grafikas pateikiamas Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos pranešimų centrui (toliau – PPC) ne vėliau kaip iki kiekvieno mėnesio 25 dienos. Tačiau pažymėtina, jog patvirtintas buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus grafikas yra aktualus ne tik PPC, bet ir patiems pareigūnams, skiriamiems būti pasirengus reaguoti. Kadangi buvimo pasirengus reaguoti grafikų tvirtinimo tvarka nėra reglamentuota, manytina, jog šiuo atveju taikytinos bendrosios darbo grafikų tvirtinimą reglamentuojančios teisės normos. DK 147 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog darbo grafikai paskelbiami viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš dvi savaites iki šių grafikų įsigaliojimo, o kolektyvinėje sutartyje, darbo tvarkos taisyklėse nurodytais atvejais ir suminės darbo laiko apskaitos nustatymo atvejais – ne vėliau kaip prieš savaitę iki šių grafikų įsigaliojimo. Siekiant, kad pareigūnai būtų tinkamai ir laiku informuoti apie jiems paskirtą buvimo pasirengus reaguoti laiką, siūlytina Projekto 7 punkte numatyti, jog patvirtintas grafikas privalo būti viešai (pareigūnams prieinamoje vietoje) paskelbtas ne vėliau kaip prieš 14 dienų, o tais atvejais, kai taikoma suminė darbo laiko apskaita – ne vėliau kaip prieš 7 dienas iki kito mėnesio pradžios.

Pažymėtina ir tai, jog DK 147 straipsnio 1 dalis numato privalomą darbo grafikų derinimą su darbuotojų atstovais. Manytina, jog analogiška tvirtinimo tvarka turėtų būti taikoma ir buvimo pasirengus reaguoti į pranešimus ne darbo metu grafikams. Dėl to siūlytina Projekto 7 punkte numatyti, jog pasirengimo vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ne darbo metu grafikas tvirtinamas prieš tai jį suderinus su atitinkamoje įstaigoje narių turinčios profesinės sąjungos paskirtu atstovu. Jei atitinkamoje įstaigoje narių turi kelios profesinės sąjungos, manytume, jog grafikai turėtų būti derinami su jų susitarimu paskirtu atstovu arba su daugiau narių turinčios profesinės sąjungos atstovu.

VII. Neatitinka Projekto 8 ir 9.1 punktų numeracija. Taip pat neaiškus šių dviejų punktų tarpusavio ryšys ir šiuose punktuose įtvirtintos teisės normos turinys – neaišku, ką norima pasakyti. Dėl to siūlytina šių punktų nuostatas tikslinti.

VIII. Projekto 11 punkte numatyta, jog pareigūnai perduoda informaciją PPC pagal 11 punkto nuostatas. Taigi, šis punktas nukreipia į save. Siūloma patikslinti.

IX. Iš Projekto III skyriaus turinio matyti, jog informaciją iš pranešėjų apie galbūt vykdomą teisės pažeidimą aplinkos apsaugos srityje galės tiesiogiai priimti tiek pasirengę reaguoti pareigūnai,

ties PPC. Tačiau manome, jog toks darbo organizavimas klaidintų pareiškėjus, kadangi skirtingomis dienomis pasirengę reaguoti į pranešimus ne darbo metu būtų skirtingi pareigūnai, kurie naudotųsi skirtingais tarnybiniais telefonais, todėl pareiškėjams reiktų sekti šią informaciją, jie skambintų tuo metu nebudintiems arba toli nuo įvykio vietos esantiems pareigūnams, todėl šie turėtų pareiškėjus nukreipti kitiems kolegoms ir pan. Be to, galimi atvejai, kai pranešimą gavęs pareigūnas, surinkęs Projekto 13 punkte nurodytą informaciją, turėtų ją perduoti PPC, o šis – kitam pareigūnui, esančiam arčiausiai įvykio vietos. Tokiu atveju ta pati informacija turėtų būti net kelis kartus perpasakojama, o tai reikalauja papildomų laiko sąnaudų. Taigi, tokios situacijos sudarytų kliūtis operatyviai reaguoti į gaunamus pranešimus bei galėtų mažinti visuomenės pasitikėjimą valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdančiomis institucijomis. Be to, Projekto III skyriuje siūloma numatyti, jog sprendimus dėl reagavimo į gautus pranešimus galės priimti tiek pasirengę vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę pareigūnai, tiek PPC. Manytina, jog toks reguliavimas sudaro prielaidas funkcijų dubliavimuisi. Be to, skirtingi pareigūnai gali priimti skirtingus sprendimus dėl reagavimo į gautus pranešimus. Todėl manytume, jog šis klausimas turi būti sprendžiamas vieningai ir centralizuotai.

Profesinės sąjungos nuomone, PPC steigimo tikslas yra centralizuotas informacijos apie galbūt daromus/padarytus teisės pažeidimus aplinkos apsaugos srityje gavimas, valdymas ir tikrinimas. Todėl manome, jog visa informacija tiesiogiai iš pareiškėjų turėtų būti priimama tik PPC, kuris, surinkęs Projekto 13 punkte nurodytą informaciją bei įvertinęs pranešimo pobūdį, priimtų sprendimus dėl to, ar reaguoti į gautą pranešimą, kokios valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdančios institucijos pareigūnus pasitelkti, kiek pareigūnų siųsti ir pan. Dėl to siūlome keisti Projekto III skyriaus nuostatas, pranešimų priėmimo ir sprendimų dėl reagavimo į pranešimus funkcijas sukoncentruojant PPC, aiškiai įvardijant PPC funkcijas bei darbo laiką (visą parą).

X. Projekto 17.1 ir 18 punktuose siūloma numatyti, jog vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę pavedama arčiausiai pažeidimo vietos esančiam pareigūnui, pasirengusiam pradėti vykdyti šią kontrolę. Tačiau iš Projekto turinio nėra aišku, kokios yra kiekvieno pareigūno veiklos teritorijos ribos. Siūlytume, kad buvimas pasirengus reaguoti į pranešimus būtų vykdomas teritoriniu pagrindu, tačiau ne pagal tai, kuris pareigūnas yra arčiausiai pažeidimo vietos, bet pagal konkretaus pareigūno aptarnaujamą rajoną (kaip nustatyta jo pareigybės aprašyme). Tokiu būdu konkretaus pareigūno darbo metu prižiūrima teritorija sutaptų su buvimo pasirengus vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę prižiūrima teritorija. Manome, kad tai būtų efektyvesnis ir mažiau materialinių išteklių reikalaujantis darbo organizavimas išvykimo atveju. Be to, budintys inspektoriai žymiai geriau orientuojasi žinomose teritorijose, todėl jie greičiau rastų pažeidimo vietą. Tokiu būdu žymiai sutrumpėtų reagavimo laikas.

XI. Pažymėtina ir tai, jog Projekto 18 punkte, kalbant apie nurodymą pareigūnui pradėti vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, vartojama vienaskaita. Tačiau manytina, jog vienam pareigūnui vykti į pažeidimo vietą yra nesaugu – tai kelia grėsmę pareigūno sveikatai ir gyvybei. Be to,

vienas pareigūnas gali neturėti fizinių galimybių sulaikyti visus pažeidimo vietoje esančius pažeidėjus, tinkamai apsaugoti įvykio vietą, surinkti įrodymus ir pan. Todėl siūlytina Projekto 18 punkte nurodyti, jog į pažeidimo vietą privaloma siųsti ne mažiau nei du pareigūnus.

XII. Projekto 19 ir 20 punktuose numatyta pareigūno pareiga apie aplinkos apsaugos kontrolės vykdymo rezultatus informuoti PPC, tačiau nėra aptartas tokio informavimo būdas bei forma. Siūlytume numatyti, jog pabaigę vykdyti valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę, pareigūnai apie jos vykdymo pabaigą ir rezultatus privalo PPC informuoti telefonu, o ne vėliau kaip per 3 darbo dienas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės rezultatus informinti tarnybiniu pranešimu.

XIII. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 12 straipsnio 9 dalyje (nuo 2014 m. liepos 1 d. įsigaliosianti redakcija) numatyta, kad laikas, kada pradama ir vykdoma aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė, įskaitomas į pareigūno darbo laiką ir už jį mokama įstatymų nustatyta tvarka.

Pagal Projekto 21-23 punktuose siūlomą reguliavimą, į pareigūnų darbo laiką būtų įskaitomas tik tas laikas, kai pareigūnai, reaguodami į gautą pranešimą, faktiškai išvyksta į įvykio vietą. Tačiau Projekte numatytas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijų vykdymas neišvykus į įvykio vietą: pagal Projekto 12 punktą, pareigūnas privalo priimti pranešimus telefonu; pagal Projekto 13 punktą, pareigūnas privalo surinkti informaciją apie aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pažeidimą; Projekto 17.1 punktas numato pareigūnų pareigą konsultuoti PPC darbuotojus. Manytina, jog šios funkcijos taip pat laikytinos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijomis, todėl jų atlikimo laikas turi būti įskaitomas į pareigūnų darbo laiką. Siūlytina šias nuostatas įtraukti į Projekto IV dalį. Manytina, jog toks reguliavimas atitiktų pareigūnų teisę į teisingą apmokėjimą už atliktą darbą bei teisėtą lūkesčių principą, kadangi daugiau funkcijų vykdę pareigūnai (sulaukę daugiau skambučių, surinkę daugiau informacijos, dažniau konsultavę PPC darbuotojus ir pan.) gautų atitinkamai didesnį darbo užmokestį. Apie šių funkcijų vykdymo trukmę ir skaičių pareigūnai iki kiekvieno mėnesio pirmos dienos galėtų informuoti įstaigos vadovą tarnybiniu pranešimu, prie jo pridėdami priimtų skambučių išklotinę.

Dėl aukščiau išvardytų priežasčių Projektui nepritariame. Siūlome artimiausiu metu surengti Aplinkos ministerijos ir Profesinės sąjungos atstovų susitikimą šiame rašte nurodytiems aspektams aptarti ir Projektą priimti tik išsamiai jį išdiskutavus su pareigūnų atstovais.

Pagarbiai

Pirmininkas

Vaidas Laukys

D. Mikučionytė, tel. Nr. 852716118